

Smederij Straat: van Sterrenbos tot culturele hotspot De Belcrum

Vanaf de noordkant van het Bredase station loopt een lange straat uit op industrieterreinen en een haven. Kleine bedrijvigheid en creatieve initiatieven wisselen elkaar af. In een voormalige fabriek waar ooit hoogspanningsleidingen werden gemaakt, Electron, ontmoeten betrokken mensen uit Breda en omgeving elkaar. Daar organiseert Schatten van Brabant op 10 maart een smederij over de toekomst van de wijk De Belcrum. Van de achterkant van het station naar het Montmartre van Breda. Van een grauwe haven naar een drijvend strand. Na een smederij lijkt alles mogelijk.

De Belcrum is een wijk waar industrie en wonen al vele tientallen jaren hand in hand gaan. Maar wist u dat het gebied van oorsprong een sterrenbos was, jachtterrein van de Nassaus? In het hart van het bos stond een speelhuis waar de heren na de jacht hun plezier voortzetten. Waar nu de Speelhuislaan ligt, lag vroeger één van de assen van het oude sterrenbos. Een gegeven dat de aanwezigen bij de smederij inspireert tot nieuwe ideeën voor de wijk.

Culturele hoofdstad

In een sfeervolle, kleine zaal in Electron opent Geurt Grosfeld de middag. Hij vertelt over de rol die Schatten van Brabant speelt en dat hij vandaag met minimaal vijf uitvoerbare ideeën naar huis wil. “En laat daarbij die spoorlijn geen belemmering zijn. Hier in De Belcrum definieert het nieuwe Breda zich.” De stad speelt ook een belangrijke rol in de kandidaatstelling van Brabantstad als Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. Vier jaar daarvoor, in 2014, mag Breda zich promoten als stad van de beeldcultuur en het erfgoed, een voorbeeldproject voor andere steden.

Expeditie Belcrum

De middag start met drie sprekers die ieder hun visie op stad en straat laten zien. De eerste bewijst hoe een activiteit een stadsdeel een totaal ander imago kan geven: Expeditie Belcrum, een culturele ontdekkingsstocht langs podia en beeldende kunst. Dit jaar alweer voor het vijfde jaar. “De wijk zelf staat centraal”, vertelt bestuurslid Mireille Heijnen. “Er zit veel kunst in deze wijk en via die kunst willen we de drempel bij mensen in Breda weghalen om de wijk te bezoeken.” Op 11 en 12 september van dit jaar presenteert het festival weer haar eigen mix van amateurs en professionals. “Dit jaar is ons lustrum. We willen graag groeien, ook in professionele zin. Met meer synergie tussen de kunstenaars en meer betrokkenheid van de bewoners. En wat mij betreft ook veel bezoekers van buiten Breda.”

Stichting Straat

Andere inspiratie voor de smederij haalt Schatten van Brabant uit Tilburg. Daar organiseert Berry van Oudheusdens Stichting Straat dit jaar voor de vierde keer een maand lang een manifestatie rond één straat. Op deze manier vestigt hij de aandacht op het culturele erfgoed en de architectuur op één afgebakende locatie in de stad. De invulling is steeds anders, maar wel met vaste elementen als een expositie, een programmakrant, kunst en veel betrokkenheid van de bedrijven en bewoners van de straat. “Alleen met de jeugd wil het nog niet zo lukken”, constateert Van Oudheusden. Iets waar hij graag verandering in ziet komen bij zijn volgende ambitieuze straatproject ‘Ringbaan’ van 20 mei tot en met 30 juni.

De derde spreker, architect Abe Hielkema, verdiepte zich in de beweging van de stad en bereidt zo met zijn Breda Architects United de stadsvernieuwing voor. Die beweging beperkt zich niet alleen tot groene linten en stromend water, maar zie je ook terug in het vertrek van industrie uit de wijken. Ten gunste van woningen. In zijn visie combineert de nieuwe stad wonen, werken en kunst. Daarbij speelt de zoektocht naar de balans tussen verdichting en openbare ruimte een belangrijke rol.

Brainstorm

Inspiratie genoeg om aan de slag te gaan in vijf tafelgroepen. Elke groep moet op haar eigen manier ideeën genereren voor een nieuw Belcrum. Ideeën die gebaseerd zijn op het verleden, het heden en de toekomst van de wijk. In elke groep zitten kunstenaars, erfgoed specialisten, bewoners en andere

betrokkenen om zo tot een zo gedifferentieerd mogelijke blik op De Belcrum te komen. Dat leidt tot een stortvloed aan frisse plannen. De ene groep laat zich vooral inspireren door het oude sterrenbos, waar een andere groep vooral energie put uit het industriële verleden of de spoorlijn die door de Speelhuislaan loopt. Uiteindelijk draagt elke groep één idee voor:

- Deze eerste groep wil alles in de eigen wijk houden. Kunst, wonen en vrije tijd. De leden stellen voor om een soort Google Maps te maken, met ballonnetjes die verwijzen naar herinneringen uit het verleden, maar ook naar acties van nu of in de toekomst
- Groep 2 wil het sterrenbos visueel maken. In de straten van nu laten zien waar het sterrenbos ooit was. Vroeger was De Belcrum bovendien de wijk van het vlees en het fruit. Geef dat aandacht of koppel het aan een manifestatie als 'de smaak van de 19^e eeuw'.
- De derde groep wil vooral meer bedrijvigheid en ontsluiting van de wijk. Dat eerste uit zich in wagons op het spoor in de Speelhuislaan met wisselende exposities, een speelhuis voor kinderen, spelletjes op de maliebaan, vintage winkels en huiskamersessies, het hele jaar door. Ze willen graag de wijk ontsluiten door een kunstboot door de haven te laten varen en het spoor te benutten als route van en naar het centrum.
- De voorlaatste groep ziet een belangrijke toegevoegde waarde in maatschappelijke stages voor jongeren. De brainstormers willen voorstellingen organiseren op basis van verhalen uit de wijk. En een havenfestival voor podiumkunsten waarbij je langs voorstellingen vaart zoals bijvoorbeeld een waterballet op een strand.
- De laatste groep neemt als uitgangspunt het stoute verleden van De Belcrum. Niet alleen de ondeugd in het speelhuis, maar ook de voormalige rosse buurt leiden tot deze keuze. Dat vertaalt de groep in een drijvend strand dat best een naaktstrand mag zijn, maar in elk geval een podium moet hebben. Waar vroeg het speelhuis was, moet een uitkijktoren verrijzen, met een kijkdoos waarin je alle toekomstige ideeën voor De Belcrum kunt zien.

Vrijwilligers

Het publiek stemde net iets enthousiaster voor het idee van groep twee dan voor de andere ideeën. En om de energie vast te houden, riep Geurt Grosfeld meteen gegadigden op om het project te trekken. De zes vrijwilligers die zich melden kunnen snel samen aan de slag. Dat geldt ook voor een Bredase of Belcrumse versie van de Tilburgse Stichting Straat. Ook daar melden zich drie vrijwilligers voor. Tot slot bleek er zelfs belangstelling vanuit Den Bosch om de ideeën van Stichting Straat daar een invulling te geven. Geurt Grosfeld: "Ik ben blij dat iedereen hier zijn ideeën met verve verkocht. En met het resultaat dat het oplevert. Hier zijn smederijen voor bedoeld: het samenbrengen van allerlei mensen om tot concrete ideeën te komen. Daarmee is de rol van Schatten van Brabant bijna uitgespeeld. Succes met het Montmartre van Breda, hoe dat er ook komt uit te zien."

Inmiddels zijn de eerste vervolgspraken gemaakt. Electron neemt de regie voor de verbinding van Schatten van Brabant met Stichting Straat en Stichting Expeditie Belcrum. Wilt u ook meehelpen aan het tot stand brengen van één van de ideeën of Stichting Straat? Neem dan contact op met Schatten van Brabant. Wij brengen u graag in contact met de juiste personen.